

**Een karterend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen op de locatie Raar
51 te Meerssen (L)**

A.J. Wullink & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2009-77

Geldermalsen
18 mei 2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen op de locatie Raar 51 te Meerssen (L)

ARC-Rapporten 2009-77
ARC-Projectcode 2009/224

Tekst

A.J. Wullink & M. Stiekema

Afbeeldingen

A.J. Wullink & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Versie 1.1, 18 mei 2009

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 18 mei 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

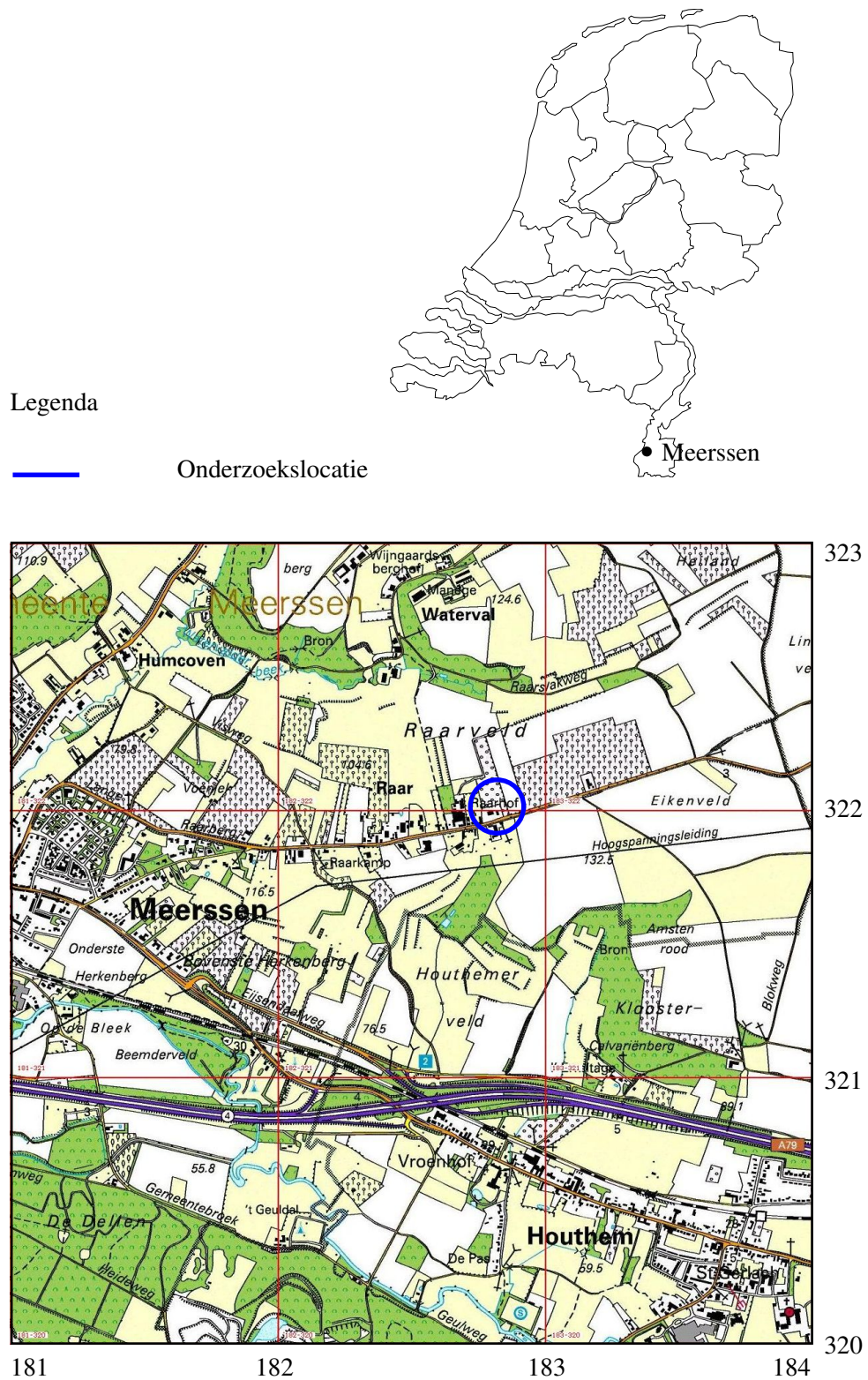
Projectnaam	Meerssen, Raar
Projectcode	2009/224
Archisnummer	34817
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Swalmen, M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Meerssen, mw. ir. R.M.J.A. Kupperts MBA
Contact	043-3661705, renee.kupperts@meerssen.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Raar 51
Plaats	Meerssen
Gemeente	Meerssen
Provincie	Limburg
Kaartblad	69B
RD-coördinaten	N: 182830/322120 O: 182790/321955 Z: 182870/321975 W: 182750/322080
Oppervlakte	ca. 0.2 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Schimmert
Geomorfologie	Plateauterras, bedekt met loess
Bodem	Radebrikgrond
Historische situatie	sinds vroeg 19e eeuw in gebruik als grasland, in de tweede helft van de 20e eeuw in gebruik als grasveld en boomkwekerij
Archeologische verwachting	De kans op het voorkomen van de pre-Middeleeuwse resten is middelhoog en de kans op het voorkomen van resten uit de Middeleeuwen - Nieuwe tijd is hoog.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy bv uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van karterende boringen uitgevoerd aan de Raar 51 te Meerssen (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling van de locatie. Het plangebied is deels in gebruik als tuin, deels begroeid met bomen van een kwekerij, deels in gebruik als grasland. In het plangebied zal woningbouw worden gerealiseerd. De rest van het plangebied zal worden ingericht als tuin. Het is niet bekend tot hoe diep het plangebied zal worden vergraven voor de nieuwbouwplannen. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 24 april 2009 door drs. M. Stiekema van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In november en december 2008 is een bureau-onderzoek uitgevoerd door Econsultancy bv. Naar aanleiding van het bureau-onderzoek is een verkennend booronderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten.^{3,4} Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek en de resultaten van het verkennend booronderzoek vormen het uitgangspunt voor dit karterend booronderzoek en zijn hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, midden op een plateauterras, blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de pre-Middeleeuwse resten is middelhoog en de kans op het voorkomen van resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe tijd is hoog. De omgeving van het plangebied, het Plateau van Schimmert, is in ieder geval vanaf het Mesolithicum bewoond geweest. De bewoning is geconcentreerd op de randen van het plateau, de overgang naar de dalen. De top van het plateau is vanaf de Middeleeuwen ont-

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema, M., 2008: *Archeologisch bureauonderzoek Raar 51 te Meerssen in de gemeente Meerssen*, Econsultancy Rapport 08081574

⁴Nederpelt, S.J. & R.M. van der Zee, 2008: *Meerssen, Raar 51, Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*, ADC Rapport 1739

gonnen. Het plangebied bevindt zich in de directe omgeving van het Middeleeuwse gehucht Raar.

Bij het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Wel is een intacte bodem (radebrikgrond) gevonden. ADC ArcheoProjecten adviseerde om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een karterend booronderzoek, teneinde de gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. Gedacht wordt hierbij aan de brede zoekoptie voor kleine gebieden waarbij resten uit alle perioden kunnen worden aangetroffen. Er dient dan in een 13×15 m grid geboord te worden met een boor met een diameter van 12 cm. Mocht het zetten van boringen met een 12-cm boor in dit gebied fysiek niet mogelijk zijn, dan kunnen er ook drie keer zoveel boringen worden gezet met een 7-cm boor. Het opgeboorde materiaal dient versneden te worden met het boormes om het op de aan- dan wel afwezigheid van vondsten te controleren. Uit een nagekomen bericht van de opdrachtgever blijkt dat het plangebied twee verschillende bestemmingen krijgt: het zuidwestelijk deel van het plangebied heeft bestemming "Wonen en de rest van het plangebied heeft bestemming "Agrarisch met waarden". In het gedeelte "Agrarisch met waarden" zouden geen bodemverstorende activiteiten plaats gaan vinden. Ook blijkt uit nieuwe informatie dat de bodem onder het verharde en bebouwde gedeelte verstoord is. Op basis van deze nieuwe informatie adviseerde ADC ArcheoProjecten om alleen in die gedeelten van het plangebied die binnen het bestemmingsplan "Wonen" vallen en die momenteel nog niet bebouwd en/of verhard zijn een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van karterende boringen. Dit advies is overgenomen door het bevoegd gezag, de gemeente Meerssen

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoreningen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 12 cm op het onderzoeksterrein tien boringen geplaatst tot maximaal 120 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de vorm van het te onderzoeken deel van het plangebied, verspreid over het terrein gezet in een 13×15 m grid om een juiste, algehele indruk van de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied te kunnen geven. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring

beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard-beschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het karterend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. De bodemopbouw op de locatie is nagenoeg homogeen. In alle gevallen bestaat het opgeboorde materiaal uit zwak zandige leem of wel loess. In alle boringen is een 40 tot 70 cm dikke bouwvoor aangetroffen (Ap-horizont). Deze horizont is zwak humeus en soms zwak grindig. Hieronder werd tot 120 cm –mv een klei-inspoelingshorizont aangetroffen, de Bt-horizont. In boring 4 is de bodem vergraven tot 100 cm –mv.

De loess in de ondergrond zijn eolische afzettingen van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Schimmert. De bodem laat zich klassificeren als radebrikgrond.

Het opgeboorde materiaal is met behulp van een boormes doorbrokkeld. Hierbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureauonderzoek door Econsultancy kunnen in het hele plangebied archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de pre-Middeleeuwse resten is middelhoog en de kans op het voorkomen van resten uit de Middeleeuwen - Nieuwe tijd is hoog. De omgeving van het plangebied, het Plateau van Schimmert, is in ieder geval vanaf het Mesolithicum bewoond geweest. De bewoning is geconcentreerd op de randen van het plateau, de overgang naar de dalen. De top van het plateau is vanaf de Middeleeuwen ontgonnen. Het plangebied bevindt zich in de directe omgeving van het middeleeuwse gehucht Raar.

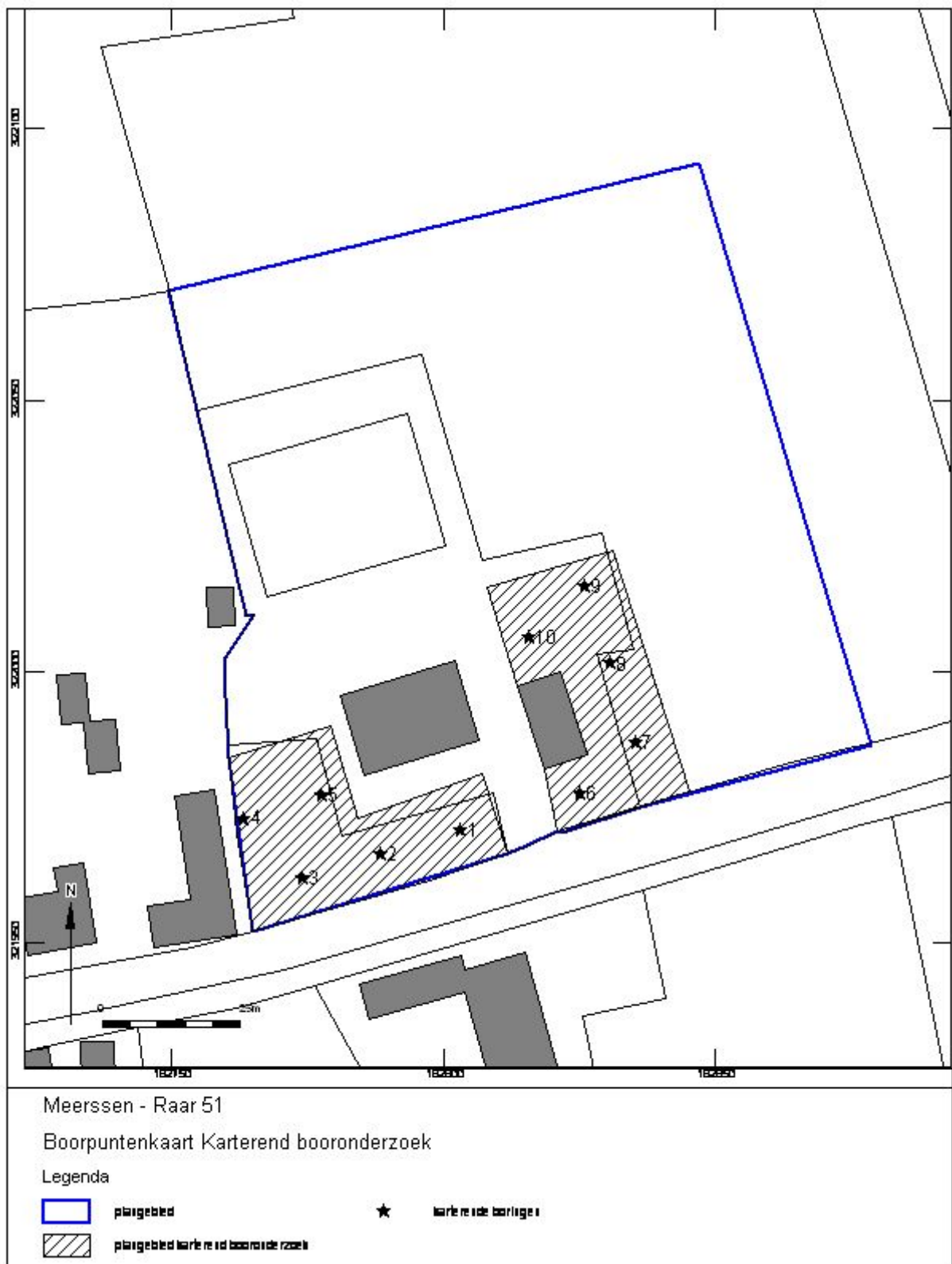
Het karterend inventariserend booronderzoek heeft bevestigd dat het bodemprofiel in het plangebied buiten de huidige bebouwing redelijk intact is en dat er een brikgrond in het plangebied aanwezig is. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen bij het karterend onderzoek. Opgemerkt dient te worden dat de uitkomsten van karterend booronderzoek alleen representatief zijn bij een hoge vondstdichtheid. Voor de onderzoekslocatie betekent dit dat de kans klein is dat er vindplaatsen uit de steentijden aanwezig zijn, maar dat er nog steeds een kans is op resten uit latere periodes, met name de Late Middeleeuwen.

4 Aanbeveling

Op basis van het karterend booronderzoek kan niet worden uitgesloten dat er archeologische resten uit met name de Late Middeleeuwen aanwezig zijn binnen het plangebied. Omdat er op dit moment op slechts een klein deel van de locatie waar deze resten kunnen worden verwacht, verstoring gaat plaatsvinden, wordt geadviseerd om geen vervolg onderzoek te laten plaatsvinden. Mochten er in de toekomst nog bodemversturende werkzaamheden gaan plaatsvinden op het gedeelte dat nu de bestemming Agrarisch met "landschappelijke en natuurlijke waarden" krijgt, dan verdient het de aanbeveling dat hier een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven wordt uitgevoerd. Het bevoegd gezag, de gemeente Meerssen, beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag te worden gemeld.

Literatuur

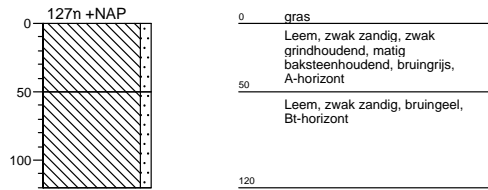
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.J.F. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Utrecht.

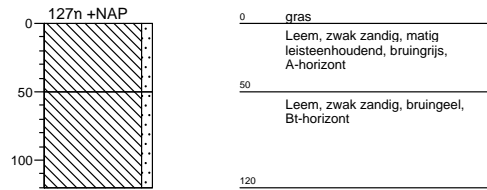
Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

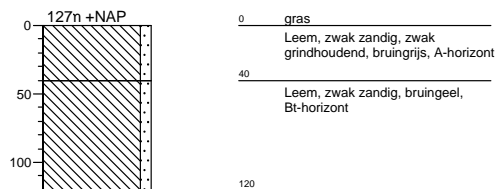
Boring: 1

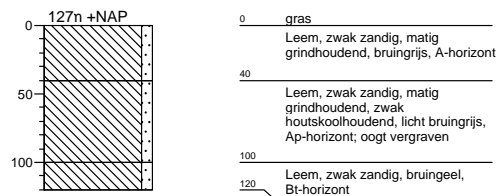
Boring: 2

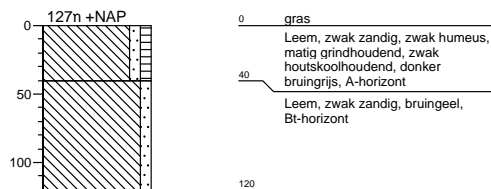
Boring: 3

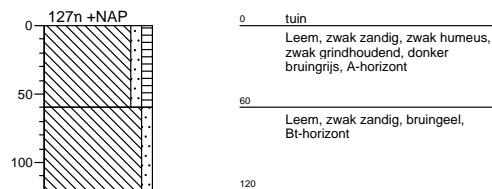
Boring: 4

Boring: 5

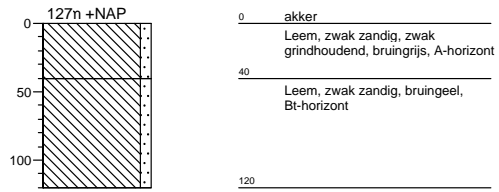

Boring: 6

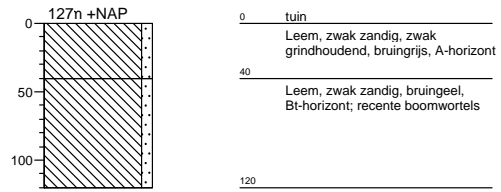

Bijlage 1 Boorprofielen

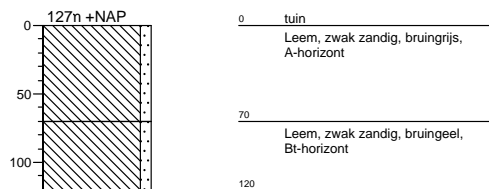
Boring: 7

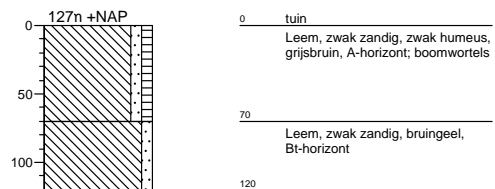
Boring: 8

Boring: 9

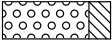
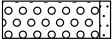
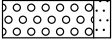
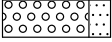
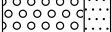

Boring: 10

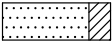
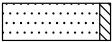
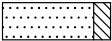

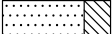

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

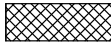
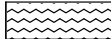
p.i.d.-waarde

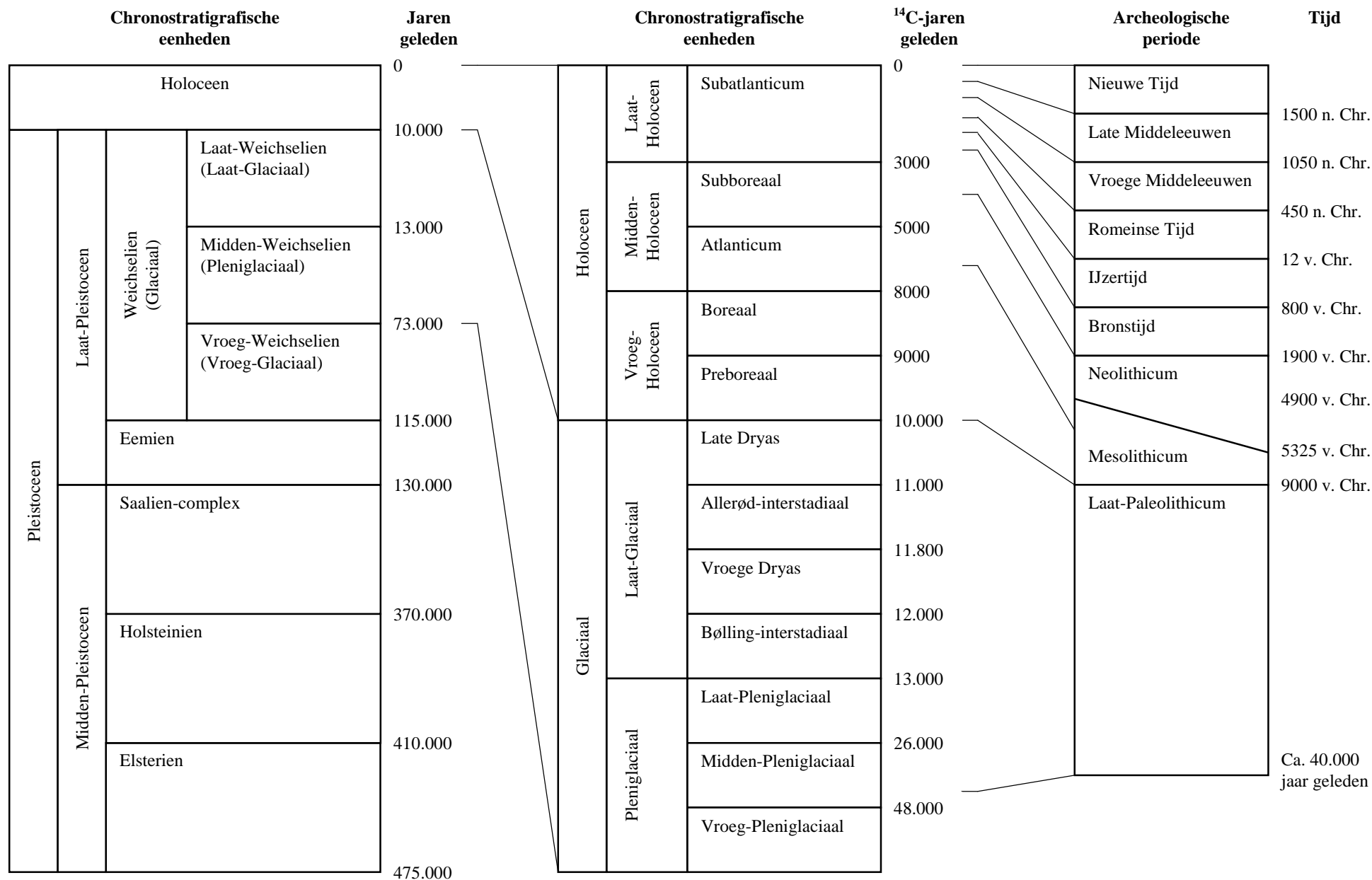
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.